

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інженерної транспорту та архітектури

Кафедра будівництва та цивільної безпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Інженерної, транспорту та архітектури

Олександренко В.П. _____

_____ 2022р

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Управління цивільною безпекою та охороною праці

Освітньо-професійна програма Охорона праці (за галузями)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Романішина Ольга Валеріївна
Профайл викладача	http://op-bzd.khnu.km.ua/vykladachi/
Е-mail викладача(ів)	o.v.romanishina@gmail.com
Контактний телефон	0973027317
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=3587
Навчальний рік	2021-2022
Консультації	Очні: четвер, 3 пара, 4-227; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
0	Д	2	2	5	150	54	36		18		96	-	-	-	+

Анотація дисципліни

Дисципліна «Управління цивільною безпекою та охороною праці» є однією зі спеціальних дисциплін і займає провідне місце у підготовці бакалаврів зі спеціальності 263 «Цивільна безпека», за освітньо-професійною програмою «Охорона праці (за галузями)». Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити: усвідомлення нормативно-правових засад забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій; застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності; пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів; демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт; організувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності

Пререквізити – інформатика, філософія (в т.ч. логіка, етика, естетика, правові основи цивільної безпеки, працеохоронної політики та охорони праці, промислова екологія.

Кореквізити - безпека життєдіяльності, охорона праці та екологічна безпека; економіка та управління підприємством; захист в надзвичайних ситуаціях; виробнича санітарія; аварійні та рятувальні заходи в цивільній безпеці; кваліфікаційна робота.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування у майбутнього фахівця чітких знання і вмінь з проведення робіт, щодо створення та роботи Єдиної системи цивільного захисту, системи управління охороною праці на підприємствах; формування системи теоретичних і прикладних знань з порядку політики і стратегії держави з питань управління цивільною безпекою та охороною праці;

Завдання: підготовка майбутніх спеціалістів до широкого застосування вимог законодавчих та нормативних документів при роботі у складі системи управління цивільної безпеки та охорони праці.

Студент, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, орієнтуватися в питаннях нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій; застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності; пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів; організувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Номер		Тема лекції	Тема лабораторної роботи	Тема практичного заняття	Самостійна робота студента		
тижня	теми				Зміст	Год.	Літ-ра
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1	Суб'єкти та принципи забезпечення цивільного захисту. Забезпечення охорони праці на основі комплексного підходу			Опрацювання лекційного матеріалу	5	[1, 2,8, 11].
2	2	Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту.		Органи управління та сили цивільного захисту	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ1	6	[8, 9,11,12].
3	3	Органи управління та сили цивільного захисту.			Опрацювання лекційного матеріалу	5	[10,6,11]
4	4	Функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту.		Планування діяльності та режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ2	5	[11, 12,6].
5	5	Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.			Опрацювання лекційного матеріалу	5	[10, 11,].
6	6	Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.		Створення та принципи роботи оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ3	6	[6, 7,11].
7	6	Державний нагляд		.	Опрацювання лекційного	5	[6, 7,11].

		(контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.			матеріалу		
8	7	Управління та забезпечення пожежної та техногенної безпеки..		Створення та принципи роботи територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ4	5	[6, 7,11].
9	8	Державне регулювання діяльності суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту..			Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до КР1	6	[7, 11,].
10	9	Система управління охороною праці (СУОП) підприємства.		Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання. Права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ5	5	[3, 2].
11	10	Системи управління гігієною та безпекою праці на основі європейських стандартів.			Опрацювання лекційного матеріалу	5	[1, 14].
12	11	Система менеджменту охорони праці.		Державне управління та нагляд в охороні праці	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ6	5	[3, 4].
13	12	Обов'язки, права та відповідальність посадових осіб і спеціалістів працівників, виробничо-технічних служб за виконання функцій з охорони праці.			Опрацювання лекційного матеріалу	6	[3, 4,15]
14	13	Служба охорони праці підприємства.		Інструктажі з охорони праці. Стажування та дублювання при прийнятті на роботу.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ7	5	[3, 15,].
15	14	Основні положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.		.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до КР2	6	[2, 3,17].
16	14	Основні положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.		Принципи розробки інструкцій з охорони праці.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ8	5	[2, 3,17].
17	15	Принципи розробки нормативних документів з охорони праці підприємства.			Опрацювання лекційного матеріалу, , підготовка до КР2, підготовка до підсумкового контролю	5	[1, 2,].
18	16	Проведення навчання та масової роз'яснювальної роботи з питань цивільної безпеки.		Проведення масової роз'яснювальної роботи з питань охорони праці. Робота кабінетів з охорони праці.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до ПЗ9, підготовка до підсумкового контролю.	6	[5, 11].

*Примітка:** Послідовність проведення занять визначається розкладом (може не відповідати нумерованим тижням)

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції та практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене лабораторну

роботу та практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>).

Критерії оцінювання результатів навчання.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: допуск до виконання практичного заняття здійснюється на її початку усним опитуванням кожного студента; якість виконання, набутих теоретичних знань та практичних навичок перевіряється шляхом захисту кожного практичного заняття та індивідуального завдання, згідно з робочим планом.

Оцінка, яка виставляється за лабораторну роботу, складається з таких елементів: звіт з виконання лабораторного заняття, письмове опитування по теоретичному матеріалу з теми лабораторної роботи, своєчасний захист лабораторної роботи.

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів перед допуском до виконання практичного заняття, знання теоретичного матеріалу з теми, своєчасна здача практичної роботи, кількість або відсутність помилок при виконання практичної роботи.

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється двома тематичними контролями.

Кожний вид роботи оцінюється за чотирибальною шкалою. Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється як середньозважена з усіх видів робіт. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни.

Поточний контроль здійснюється під час лабораторних робіт та практичних занять, а також в дні проведення контрольних заходів. При оцінюванні студента враховуються результати поточного контролю. Кожний вид роботи оцінюється за п'ятибальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів робіт. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота										Підсумковий контроль	
Практичні заняття									Контроль лекційного матеріалу		Іспит
ПЗ1	ПЗ2	ПЗ3	ПЗ4	ПЗ5	ПЗ6	ПЗ7	ПЗ8	ПЗ9	КР1	КР2	
0,4									0,2		0,4

Умовні позначення: ПЗ – практичне заняття; КР – контрольна робота.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.
B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для підсумкового контролю з дисциплін

1. Перелік органів та осіб, що забезпечують цивільний захист в Україні.
2. Принципи забезпечення цивільного захисту.
3. Вирішення питань охорони праці на основі комплексних заходів.

4. Основні поняття та визначення в області системи управління цивільною безпекою та охороною праці.
5. Перелік законодавчих та нормативних документів з цивільної безпеки та охорони праці.
6. Склад та основні завдання сил цивільного захисту. Утворення аварійно-рятувальних служб.
7. Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту. Спеціалізовані служби цивільного захисту.
8. Орган управління спеціалізованою службою цивільного захисту.
9. Завдання єдиної державної системи цивільного захисту.
10. Структура єдиної державної системи цивільного захисту
11. Завданнями функціональної підсистеми.
12. Управління функціональною підсистемою цивільного захисту.
13. Сили цивільного захисту функціональної підсистеми
14. Органи, що здійснюють Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.
15. Способи здійснення державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки.
16. Санкції за порушення вимог законодавства з питань техногенної та пожежної безпеки.
17. Підстави для видачі центральним органом виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки, приписів, постанов і розпоряджень.
18. Підстави для зупинення роботи підприємств, об'єктів, окремих виробництв, цехів, дільниць, експлуатації машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів
19. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.
20. Навчання працюючого населення.
21. Навчання учнів, студентів та дітей дошкільного віку.
22. Навчання непрацюючого населення.
23. Державна стандартизація у сфері цивільного захисту.
24. Експертиза у сфері цивільного захисту.
25. Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій.
26. Атестація аварійно-рятувальних служб та рятувальників.
27. Етапи розробки і вдосконалення системи управління охороною праці на підприємстві, загальні і спеціальні функції.
28. Методи реалізації основних функцій СУОП в умовах конкретного виробництва.
29. Управління охороною праці у галузях промисловості, на регіональному та державному рівнях.
30. Забезпечення безпеки праці на основі комплексного підходу до вирішення питань з охорони праці.
31. Створення в кожному структурному підрозділі умов праці що відповідають нормативно-правовим актам охорони праці.
32. Принципи створення служби охорони праці підприємства.
33. Функції, права та обов'язки спеціалістів служби охорони праці підприємства.
34. Чисельність спеціалістів служби охорони праці підприємства.
35. Порядок, періодичність проведення навчання та перевірки знань ОП працівників підприємств, посадових осіб та спеціалістів.
36. Види інструктажів з охорони праці.
37. Принципи розробки інструкцій та інших нормативних документів підприємства з охорони праці.
38. Обов'язки, права і відповідальність виробничо-технічних служб, посадових осіб і спеціалістів за виконання функцій з охорони праці.
39. Методи пропаганди та агітації з охорони праці.
40. Принципи та порядок роботи кабінетів з охорони праці.
41. Напрями планування робіт з управління охороною праці в галузі.
42. Треступеневий контроль з охорони праці на виробництві.
43. Розробка та введення в практику єдиної методики оцінки безпеки виробництва та стимулювання за досягнуті результати.
44. Функціональні обов'язки працівників і керівників виробничих підрозділів.
45. Державний нагляд і громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
2. Снозик О.В., Нестер А.А., Гольник А.М. Збірник законодавчих та нормативних документів з охорони праці // Хмельницький: ТУП, 2002. – 209 с.
3. Гогіташвілі Г.Г. Системи управління охороною праці: Навч. посібник. – Львів: Афіша, 2002. – 320 с.
4. Камлик М.І. Законодавство України про працю. Збірник законодавчих та нормативних актів. - К.: Атака, 2003. – 944с.
5. Крук С.І., канд. пед. наук, Жакун І.І. (керівники проекту), Яріш Р.Б. (відповідальний виконавець), Ткачук П.П., Вовчук С.Г., Токарець С.П. Організація заходів цивільного захисту: методичний посібник. Тернопіль: Видавець ФОП Андрішин В. П.: Тернопіль, 2016– 568 с.
6. Р.С. Яковчук, А.В. Саміло. Правознавство та правові основи цивільного захисту України. Навчальний посібник – Львів: ЛДУ БЖД, 2017. – 484 с.

7. Охорона праці та цивільний захист: Підручник для студентів, які навчаються за спеціальностями галузей знань «Автоматизація та приладобудування» / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 420 с
8. Цивільна оборона: Підручник / О.П. Депутат, І.В.Коваленко, І.С.Мужик За ред.. П.І.Кашина. — Львів: ПП «Василькевич К.І.», 2005. — 340 с.
9. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. — К.: Знання-Прес, 2007. — 487 с.
10. Суслє С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник / За ред. проф. М.О.Біляковича. — К.: Арістей, 2007. — 368 с.

Допоміжна

11. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р.: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.
12. Положення про єдину державну систему цивільного захисту затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11
13. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України 03.07.2014 № 631
14. ДСТУ OHSAS 18001:2010 Системи управління гігієною та безпекою ПРАЦІ
15. Типове положення про службу охорони праці НПАОП 0.00-4.35-04
16. Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затверджено Наказ Держнаглядохоронпраці 29.01.98 N 9 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 квітня 1998 р. за N 226/2666
17. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці НПАОП 0.00–4.12.05
18. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці n0001641-08, Затверджено Голова Держгірпромнагляду С.Сторчак 07.02.2008
19. Положення про кабінет охорони праці Затверджено Наказ Міністерства охорони здоров'я України 01.04.1998 N 81

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Модульний курс для денної форми навчання: <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=3587>
3. Електронна бібліотека університету . Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
4. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.

Розробник _____ к.т.н., доц. Романішина О. В.

Погоджено:

Гарант ОП _____ к.т.н., доц. Паршенко К.А..

Зав.каф. БЦБ _____ д.т.н., проф. Калда Г.С.

